

ARCHITEKTURA KRAJINY A REKREACE

Ing. Igor KYSELKA, CSc.
Ing. Rostislav WALICA

Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava
Fakulta stavební
Katedra městského inženýrství

TVORBA KRAJINY SOUDOBÝMI LIDSKÝMI ČINNOSTMI

- lesní hospodářství
- vodní hospodářství
- zemědělství
- dopravní stavitelství
- rekreace
- rekultivace

Lesní hospodářství

- z se zemědělstvím má na tvorbu krajiny zásadní význam
- funkce lesů jako zdroje dřeva ustupuje a nastupují půdoochranné, vodochranné, klimatické, rekreační a estetické
- honební účely a sběr lesních plodů jsou okrajové
- v Evropě a Severní Americe dochází k zalesňování neproduktivní zemědělské půdy
- v ČR má lesní a vodní hospodářství starou a dobrou tradici
- počátkem 20. stol. vzniká teorie estetiky lesa

Zvláště esteticky hodnotnou kategorií lesa jsou obory, neboť obsahují palouky, aleje a lze v nich pozorovat častěji stáda vysoké zvěře. Bílí jeleni v Žehušicích.

Druhově, věkově i pěstebně členitý
lesní porost může mít vysokou
estetickou hodnotu – Bouzovsko.

VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

- základní úkol – zajištění pitné vody z povrchových a podzemních zdrojů – limit vývoje lidstva – mnohde odsolování mořské vody
- ochrana proti povodním
- závlahové hospodářství
- vodní cesty
- tradice budování rybníků v Čechách a na Moravě od středov. (Máchovo jezero z doby Karla IV., klášterní ryb., Třeboňsko, Českobudějovicko, Pardubicko, Křižanovsko, Pohořelicko)
- největší rybníky v Čechách – Rožmberk (489 ha), na Moravě Nesyt (325 ha)

- budování mlýnských náhonů od středověku (40 000 mlýnů)
- budování údolních nádrží od 19. stol. (hráze sypané, klenbové, kamenné, betonové), hlavní funkce vodárenské, energetické, protipovodňové, rybochovné, rekreační), vltavská kaskáda, největší Lipno – 4 870 ha, největší objem vody – 720 mil m³
- údolní nádrže – součást krajiny, přestože zaplavily hodnotná údolí – nová měřítka vzniklá velkou vodní hladinou
- úpravy vodních toků s ohledem na získání pozemků v nivě pro zemědělskou půdu a stavební pozemky – důsledek: rychlý odtok, rychlý nástup povodní,
- revitalizace vodních toků – návrat malých regulovaných či zatrubněných toků do přirozené podoby vložением stupňů, meandrů, tůní, mokřadů a břehových porostů

Údolní nádrže jsou v našich podmínkách od konce 19. století novým jevem, které často přinášejí do krajiny přes ztrátu původního romantického kaňonu nový estetický prvek - velkou vodní hladinu - přehrada Landštejn

Malý rybník v krajině plní funkci retenční, rybochovnou, ekologickou i estetickou v Kadeříně

ZEMĚDĚLSTVÍ

- nejvýznamnější krajinotvorná činnost
- změna ekosystémů a struktury krajiny
- záměrné pěstování rostlin a chov zvířat vyžaduje množství dodatečné energie měnící krajinu – úbytek lesa
- přenos kulturních rostlin (brambory a tabák z Ameriky)
- zvyšování výnosů vlivem odrůd, agrotechniky, hnojení, ochrany před chorobami a škůdci, některými melioračními opatřeními
- nadprodukce – opouštění půdy v horských oblastech – zarůstání – LFA – podpora z EU

- 54 % z povrchu ČR je tvořeno zemědělským půdním fondem, 3,9 % obyvatel zaměstnáno v zemědělství
- harmonická kulturní krajina – pestré střídání polí, luk, lesů, remízků, mezí, rybníků, lidských sídel a jejich okrajů - humen
- převažující zemědělská malovýroba do 50. let 20. stol.
- ochrana proti vodní erozi (organizační, agrotechnická, biotechnická, technická)
- ochrana proti větrné erozi (agrotechnická, biotechnická, technická)
- zemědělské vodní nádrže a závlahy
- odvodnění
- agrotechnika
- pozemkové úpravy

Sady na svazích na jižní Moravě ve dvou strukturách. Úpatí je charakteristické malovýrobním pěstováním, vyšší poloha sadu je zpracována terasovitě pro velkovýrobní mechanizované obdělávání

Široké terasy pro vinice u Dambořic na jižní Moravě vyžadují rozsáhlé zemní práce a zřízení nových půdních vrstev. Ve vhodných klimatických poměrech je tato investice rentabilní.

Velkovýrobní zemědělská krajina v Arizoně v USA je členěna geometrickými strukturami čtverců o rozměrech jedné míle s rozptýlenými usedlostmi farem.

Historická a dosud funkční soustava protierozních mezí s monumentální výsadbou stromů u Říčky v Orlických horách

---

DĚKUJEME ZA POZORNOST

Ing. Igor KYSELKA, CSc.
Ing. Rostislav WALICA

